

Graaien...

Veel bijzondere vaardigheden had ik als kleine jongen niet. Ik kon een heleboel dingen een beetje, maar uitblinken in het een of ander was er niet bij. Daarin kwam verandering toen ik mij in een knikkerpartijtje tussen twee jongetjes mengde. Ik pakte – ondanks luidkeels protest – de stuiter van een van hen op en mikte die met grote precisie drie meter verder op de stuiter van de tegenpartij. En dat kon ik herhalen! Stomverbaasd snelde ik naar huis waar ik nog een kwartje in mijn spaarvarken vond. Voor dit bedrag kocht ik een zakje kleien knikkers, waarvan bij thuiskomst de helft al kapot was, een netje met glazen stuiters en een mooie stalen knikker voor het mikken. Oefenend in de tuin bleek ik een klein mikwondertje. Dat moest ik uitbuiten!

Buurjongens die met hun royale knikkerbezit liepen te pronken, stonden binnen een halfuur beteuterd in lege zakken te loeren. Ik moest steeds verder van huis om nog jongetjes te vinden die een partijtje met mij aandurfd. Mijn moeder maakte van een oude flanelen pyjama een paar kingsize knikkerzakken met een lint erdoor om ze te sluiten. Het duurde niet lang of alle jongens hadden van hun ouders het consigne gekregen niet meer met mij te knikkeren. De dikke builen waarin ik wellustig liep te graaien, begonnen mij dan ook wat te bezwaren, want het werd erg stil om mij heen. De jongens wilden niet alleen niet meer met mij knikkeren, ik werd als een soort Rupsje-Nooitgenoeg-*avant-la-lettre* ook niet meer tot de vriendjeskring toegelaten. Gelukkig waren er in ons dorp niet nóg een paar van die patsertjes zoals ik, want dan was ik zeker met hen een *young-boys*-netwerk begonnen. Dan zou ik totaal verkeerd terecht zijn gekomen. Nu heb ik nog tijdig, bij een liefdadigheidsevenement van de dorpsfanfare, mijn buidels royaal kunnen doneren voor de 'zwartjes-in-Afrika', waarna het tussen mij en de andere jongetjes toch nog goed is gekomen.

Ik moest denken aan het gemak waarmee ik mij liet meeslepen met deze knikkergekte toen ik een tv-programma over de Stichting Philadelphia zag. Als je deze dagen alle krankzinnigheid over de banken ziet, denk je nog: het is maar geld. Maar bij de Stichting Philadelphia gaat het om de zorg voor (zwaar) gehandicapte patiënten. Een *old-boys*-netwerk van elkaar ballen toespelende en uit de controlewind houdende heren, jaagt allerlei megalomane (lucht)kastelen na of komt het vacatiegeld ophalen voor niet verleend toezicht. Die nagejaagde kastelen zijn voor de heren zelf misschien nog nuttig, en wellicht ook voor een aantal 'vriendjes', maar in elk geval niet voor de patiënten waarom het uiteindelijk gaat. Het is wel duidelijk dat je niet gereformeerd hoeft te zijn om te denken dat de mens tot het kwaad geneigd is. We zien het al tientallen jaren: zodra de controle minder werd – en dat moest in de jaren zeventig zonnig – nam de fraude en het misbruik toe. Hoe is het in vredesnaam mogelijk geweest dat men de marktwerking in de zorg tóch invoerde? Iedereen die even dórdacht, wist toch dat daar brokken van zouden komen? Al was het maar om de denkfout dat de zorgvraag een soort stabiel gegeven is. Als

de zorg vraaggestuurd wordt, wordt natuurlijk ook de vraag met zorg gestuurd. Zo gauw er marktwerking in het geding is, wordt alles in het werk gesteld om de (zorg)vraag tot grote hoogte op te stuwen. Om daaraan dan weer het hoofd te bieden, zijn er hele horden nieuwe zorgaanbieders nodig. En zodra er sprake is van marktwerking, kruipen er allerlei niet-deugende figuren uit hun holen. Artsen op de loonlijst van farmaceuten of andere belanghebbenden prijzen (be)handelingen aan, waarvoor geen enkele wetenschappelijke grond te vinden is. Een ziekenhuis wordt zó belachelijk luxe gebouwd en aangekleed, dat er vóór de opening al grote groepen mensen moeten worden ontslagen. Thuiszorgorganisaties zuchten onder malafide directeuren die er met de buit vandoor gaan. De niet te ontwarren knopen van het persoonsgebonden budget zijn zó ingewikkeld dat je erop kon wachten dat allerlei louche figuren mensen hun geld en dus hun zorg ontfoetselen.

De *inner circles* zeggen steeds dat je goedbetaalde mensen aan de top nodig hebt, omdat je anders geen kwaliteit krijgt. Een totale omkering van de werkelijkheid! Als je een duurbetaalde topman (het zijn bijna alleen maar mannen) hebt, is de kans buitengewoon groot dat je een fout figuur hebt aangetrokken. Iemand die teveel aan zichzelf denkt, die niet weet wat gewone bedragen voor gewone mensen betekenen, iemand die zich in niets dat buiten zijn eigen kringetje valt kan inleven. Kortom, iemand die niet meer leeft voor zijn hoofdtaak: de zorg voor mensen waar het allemaal om te doen was. Voor die taak zijn gewone, toegewijde mensen, met gewone, nette salarissen veel en veel geschikter.

Hans van der Voort
hvdvoort@knmg.nl